

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Kan sprogvidenskab redde liv? – Om taktilt tegnsprog

Af [Anne Baker](#) 2. december 2014 • I kategorien [Tegnsprog](#) •

I Holland bor der omkring 35.000 døvblinde. I Danmark er tallet 10-15.000. Nogle af dem er døvblinde fra fødslen, andre er blevet det i en senere alder. Døvblinde kommunikerer via taktilt tegnsprog. Selvom det er lidt langsommere end almindelig tegnsprog, kan man udtrykke lige så meget. Alligevel er denne form for kommunikation ikke ret kendt.

For cirka seks år siden fik jeg køreløjlighed med en læge, og tilfældigvis kom vi til at snakke om tegnsprog. Da jeg fortalte ham, at døvblinde børn kan kommunikere med tegnsprog, kiggede han forskrækket, standsede bilen og ringede til sit hospital. I sidste øjeblik kunne lægen forhindre at der blev udført aktiv dødshjælp på en nyfødt, der var kommet til verden som blind og døv. Ifølge lægerne ville barnet ikke kunne leve et værdigt liv. Med min baggrund som lingvist, vidste jeg, at døvblinde børn fra begyndelsen kan lære at kommunikere – med *taktilt tegnsprog*. Denne mulighed giver et meget mere positivt perspektiv for spædbørn.

Taktilt tegnsprog

Døvblinde kan kommunikere med en særlig form for tegnsprog. Selvfølgelig er denne form anderledes end tegnsprog, der bliver brugt af døve. Døvblinde kommunikerer via taktilt tegnsprog, altså firehåndstegnsprog. Man bruger de samme tegn som almindeligt tegnsprog, med den forskel, at den døvblinde løst holder samtalepartnerens hænder. På den måde kan han eller hun føle, hvilke tegn den anden laver. De fleste tegn er på denne måde lige så tydelige at føle, som de er at se for dem der bruger tegnsprog. Kun for tegn hvor mundbilledet er meget vigtigt, bruger man et tilpasset tegn.

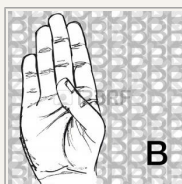
Taktilt tegnsprog er noget langsommere end almindelig tegnsprog, fordi man skal have tid til at føle hvilken form hænderne tager, og hvilke bevægelser de laver. Men alligevel er det tegnsystem lige så effektivt en kommunikationsform som tegnsprog er for døve.

Mennesker, der bliver døvblinde senere i livet, kan også lære at lave fingertegn i hånden, selvom det er en smule langsommere. Der findes et tegn for hvert bogstav.

I fingerstavning laver man fx et B ved at pege fremad med håndfladen og strække alle fingre. Disse bevægelser kan også føles af samtalepartneren. Naturligvis skal den døvblinde allerede have kendskab til hvordan deres sprog staves.

Taktilt tegnsprog (firehåndstegnsprog). Foto: Døvblindekonsulenterne, www.cdf.dk

B i fingerstavning.

Undervisningsmetoder

At være døvblind betyder ikke nødvendigvis at man er helt døv og helt blind. Udtrykket bruges for alle variationer af et kombineret handicap: døv-svagtseende, blind-svaghørende, døvblinde, svagtseende-svaghørende. Forskellen mellem døvblindhed og alvorlig udviklingshæmning eller autisme er svær at opfatte for en person udefra, fordi kommunikationen ofte er vanskelig, og det samme gælder læring.

Siden begyndelsen af det tyvende århundrede har der eksisteret forskellige undervisningsmetoder for døvblinde børn, hvor man bruger en form for tegn. Der forskes i den bedste form for interaktion mellem det døvblinde barn og læreren. Der er også planer om at undersøge, hvilke dele af hjernen der anvendes i sprog og andre kognitive funktioner hos døvblinde, og hvordan det adskiller sig fra hørende og seende mennesker. Marleen Janssen fra Universitet Groningen i Holland er verdens første professor, som har specialiseret sig i denne gruppes kommunikation.

Helen Keller

Kun få mennesker er klar over at taktilt tegnsprog eksisterer. Læger, psykologer, audiologer og socialrådgivere har brug for en grundlæggende viden – alene for at undgå tunnelsyn med hensyn til døvblindes muligheder. Med denne basisviden i lommen, er det let at finde mere information. Bare tast 'døvblind' ind i Google, og du bliver overvældet af information.

Helen Keller (1880-1968) er et inspirerende eksempel. Helen Keller blev døv og blind som følge af meningitis, da

Seneste sprognyheder

6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk
24/11	Meet the Last Speaker of a Dying Language video.nationalgeographic.com

30/6	Irish-language theatre: underground but still alive www.irishtimes.com
29/6	Celebrating two years of language renewal - Princeton Similkameen Spotlight www.similkameenspotlight.com
28/6	Linguistics Breakthrough Heralds Machine Translation for Thousands of Rare Languages - MIT Technology Review www.technologyreview.com

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprogmuseet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien 'Tegnsprog'

Ordbog over Dansk Tegnsprog i fare for at lukke
Indiansk prærietegnsprog i Nordamerika
Findes internationalt tegnsprog? Både ja og nej!
Derfor er der lyd på *Nyheder på Tegnsprog*

Nye kommentarer

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
william fich til Jødiske efternavne
Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
Herluf Hansen til Ded borriijnholmska måled
Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Artikler om

hun var omkring halvandet år. Med hjælp fra sin lærer lærte hun at kommunikere, læse og skrive. Hun udviklede et par tegn derhjemme, og i sin selvbiografi fortæller hun om det virkelige gennembrud. Det var, da hun indså, at i en alder af syv år, at bogstaver stavet i hendes hånd havde en betydning.

Vi gik ned ad stien hen til brøndhuset, tiltrukket af den søde duft af kaprifolier der voksede op ad det. Nogen var i gang med at hente vand op af brønden, og min lærer tog min hånd og holdt den ind under vandstrålen. Mens den kølige strøm flød hen over min

hånd, stavede hun ordet 'vand' i min anden hånd, først langsomt og så hurtigere. Jeg stod stille, fuldstændig fokuseret på hendes fingres bevægelser. Pludselig følte jeg et taget bevidsthed om noget, der var skjult – en spændende tanke, og sprogets mysterium blev åbenbart for mig. Jeg vidste da, at 'v-a-n-d' var betydningen af det fantastiske kølige noget, der flød over min hånd. Det levende ord rystede mit sind og gav lys, håb, glæde og satte mit sind fri! Der var stadig barrierer, det er sandt, men barrierer, der kunne blive ryddet i længden.

I 1904 dimitterede Keller cum laude i lingvistik på Bostons Universitet. Hun engagerede sig også internationalt i døvblinde børns uddannelse og menneskerettigheder generelt.

Fremtidsperspektiver

Manglende viden om døvblindhed kan koste liv. Med en [otoakustisk emissionstest](#) (OAE) kan døvhed konstateres umiddelbart efter fødslen. En otoakustisk emission er et signal fra øret, som kommer tilbage når øret stimuleres af et kort kliklyd. Effekten blev første gang observeret i 1979 af David Kemp og kaldes derfor for et Kemp-ekko. Alle nyfødte får sådan en høreprøve.

Læger har brug for at vide, hvilke fremtidsperspektiver et barn med en negativ diagnose har. De er ikke så håbløse som mange mennesker tror. Viden om mulighederne for god kommunikation har også betydning for de døves og døvblindes sociale status. Det er nødvendigt at fokusere mere på døveblinde, døve og hørehæmmede elevers uddannelse. Der er også behov for klarhed om antallet af tolketimer, som døve (og også døvblinde) har ret til. Da tildelingen af tolketimer er stram, gemmer de ofte timerne til nødsituationer. Så de vælger ikke at tage til et forældremøde eller et foredrag, bare for at spare på tolketimerne. Og også her gælder det: i nødsituationer kan kommunikation betyde forskellen mellem liv og død.

Anne Baker
Universiteit van Amsterdam

I 2012 udkom bogen "[De taalcanon](#)" på nederlandsk, baseret på Canon serien © Concept J.M. Meulenhoff b.v. Amsterdam og redigeret af Mathilde Jansen og Marianne Boogaard. Bogen indeholder korte artikler om sprog og sprogvidenskab. Sprogmuseet.dk bringer hver uge et bidrag fra bogen.

Vi takker forlaget, forfatterne og redaktørerne for tilladelse til at offentliggøre danske bearbejdelser af deres artikler. De nederlandske tekster er bearbejdet til dansk af [Petra Sjouwerman](#) og [Peter Bakker](#). Illustrationer er udvalgt/lavet af [Benjamin Riise](#) og [Mikael Parkvall](#).

Initiativet er taget i forbindelse med [Linguistic mythbusters](#) på Aarhus Universitet, lingvistik.

Læs også:

- 1. [Døvblindblevne og tegnsprog](#) Personer der er døvblinde har en kombineret syns- og hørenedsættelse, som begrænser deres deltagelse i samfundet. I stedet for at bruge syns- og høresanserne må de støtte sig til deres...
- 2. [Ordbog over Dansk Tegnsprog i fare for at lukke](#) Ordbog over Dansk Tegnsprog er i fare for at blive lukket, såfremt der ikke snarest skaffes midler til den fortsatte drift...
- 3. [Verdens første opera på tegnsprog opføres i Vejle](#) Lørdag den 2. maj opfører den finske døveteatergruppe Teatteri Totti den romantiske opera The Hunt of King Charles på "internationalt tegnsprog" på Vejle Musikteater. Der er et par tankevækkende ting...
- 4. [Findes internationalt tegnsprog? Både ja og nej!](#) På Ole Stig Andersens opfordring (næsten for to år siden, undskyld Ole!) vil jeg her prøve at forklare, hvorfor der alligevel blev skrevet "internationalt tegnsprog"/"internationale tegn", da verdens første opera...

Tagget med: døvblinde, døve, handicap, Tegnsprog

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	

Resurser
Bogstavlyd
Dansk sprognævn
Den danske ordbog
Dialekt.dk
dk.kultur.sprog
Korpus.dk
Nye ord i dansk på nettet (NOID)
Ordbog over det danske sprog
Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
Sproget.dk
Svenska Akademien
Θ (Schwa.dk)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

februar 2010

januar 2010

december 2009

november 2009

oktober 2009

september 2009

august 2009

juli 2009

juni 2009

maj 2009

april 2009

marts 2009

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.